

Ars Grammatica
Lectio sexta

Nomen et cognomen auditoris:

Die:

Doplňte české významy následujících slovesných tvarů a tvary určete (Některé tvary mají víc významů!):

vincam (vincēre - zvítězit)

placebuntur (placēre - líbit se)

vinciremini (vincīre - spoutat)

paremus (parāre - připravovat)

pariemus (parēre, iō - rodit)

quereretur (quērī - stěžovat si, naříkat)

quaeretur (quaerēre - hledat)

iaceant (iacēre - ležet)

iacī (iacere - házet)

Přeložte:

Nespi!

Kéž čtete a píšete také latinsky (doslova: latinským jazykem).

Pochválen buď Ježíš Kristus (Iēsūs Chrīstus)!

Kdybys nespala, věděla bys o všem (vše: omnia, ium *n.*).

Pokus se vyjmenovat anglické (Anglī, iōrum: Angličané) krále.

Kéž jsou našimi bližními (bližní: proximus, mī *m.*)!

Přeložte:

Vidím velmi krásnou, velkou a strmou horu.

Nezdá se, že je větší než její bratr.

Nechci věřit, že je naše škola nejkrásnější ze všech.

Adjektiva 3. deklinace:

Nezapomeňte na základní odlišnost skloňování substantiv a adjektiv 3. deklinace, a sice „měkkost“ skloňování, tedy koncovky ablativu sg. (-ī) a genitivu pl. (-ium).
Připomínám také základní rozdíl mezi adjektivy jednovýchodnými, dvojevýchodnými a trojevýchodnými: u jednovýchodných má v nominativu sg. každý rod svůj vlastní tvar, u dvojevýchodných jsou v nom. sg. stejné tvary pro maskulina a feminina, odlišný je tvar neutra; a u jednovýchodných je potom nominativ sg. pro všechny rody stejný.

1. POZOR: Komparativ všech adjektiv, který je také adjektivním tvarem 3. deklinace, se skloňuje jako substantivum, tedy TVRDĚ, tj. neplatí o něm to, co je výše napsáno pro deklinaci adjektiv 3. deklinace.

2. POZOR: Také participium prez. akt., přestože je to z gramatického hlediska slovesný tvar, se skloňuje jako adjektivum a zčásti i jako substantivum, a sice v abl. sg. je koncovka -e.

3. POZOR: Existuje skupina výjimek, adjektiv, která mají tvrdé, anebo zčásti tvrdé skloňování. Jen základní příklady: *vetus, eris* (-e, -a, -um); *pauper, eris* (-e, -, -um); *dīves, dīvitis* (-e, dītia, -um); *memor, oris* (-ī, -, -um).

Stupňování adjektiv:

	Komparativ (2. stupeň)	Superlativ (3. stupeň)
<i>cār-us, a, um</i>	<i>cār-ior, ōris (m., f.); cār-ius, iōris (n.)</i>	<i>cār-issimus, issima, iisimum</i>
<i>brev-is, e</i>	<i>brev-ior, ōris (m., f.); brev-ius, iōris (n.)</i>	<i>brev-issimus, issima, iisimum</i>

Superlativ odlišně se tvoří u adjektiv:

a) jejichž kmen je zakončen na **-er**; superlativ má zakončení **-rimus, rima, rimum**, připojené ke tvaru nom. sg. maskulina:

līber, era, erum (līber-): **līber-rimus**;
pulcher, chra, chrum (pulcher-): **pulcher-rimus**;

b) jejichž kmen končí na **-l**; superlativ má zakončení **-limus, lima, limum** ale jen u těchto šesti:

facilis, e (snadný): **facil-limus**;
difficilis, e (obtížný): **difficil-limus**;
similis, e (podobný): **simil-limus**;
dissimilis, e (nepodobný): **dissimil-limus**;
hūmilis, e (nízký): **humil-limus**;
gracilis, e (štíhlý): **gracil-limus**.

Ostatní adjektiva III. deklinace se zakončením kmene na **-l** mají superlativ pravidelný (*nōbilis, e* (urozený): **nobil-issimus**)).

Nepřavidelné stupňování adjektiv:

magnus – *maior* – *maximus*;
bonus – *melior* – *optimus*;
parvus – *minor* – *minimus*;
malus – *peior* – *pessimus*.

Podstatou nepřavidelného stupňování je změna kmene, někdy mají tato adjektiva zvláštní kmen dokonce pro každý stupeň.